

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj VII.

V Ljubljani 1. junija 1867.

List II.

P a z l j i v o s t.

Spisal Fr. Govekar.

Dasiravno so otroci tako radovedni in imajo oči in ušesa za vsako stvar, so vendar večkrat zelo raztreseni in nepazljivi. Vse podučevanje pa je zastonj, ako učenci ne pazijo. Učenci imajo sicer oči in ušesa, pa ne vidijo in ne slišijo, in ničesar ne razumejo. Njih duša ali je vedno raztresena, ali pa dremlje, ali še celo spi. Zato imajo pa tudi le nerazločne in nejasne zapopadke od vsega. Treba je tedaj, da učitelj skerbí, da otroci na tanko pazijo na to, kar se jim kaže in pravi. Pri nauku mora biti vse redno in tiho; nauk pa mora biti živ, jasen in razločen. Nekteri mlajši učitelji sicer menijo, da morajo učencem vsako stvar vselej prav na dolgo in široko razkladati in pojasnovati, pa ne vedó, da s tem učence le še bolj zmešajo. Pojasnovati je sicer potrebno in koristno, vendar ne vsega in ne preveč obširno. Napeljuj učence, da včasih tudi sami kaj iznajdejo. Zato nikar vedno ne podučuj, ampak tudi vprašaj, in vabi učence misliti. Pazi pa, da ne bodeš ne pretežko, ne prelahko vprašal, da ne bodo potem učenci maloserčni in boječi, pa tudi ne leni in zaspani.

Ni pa še dovolj, če so učenci pri tem ali unem nauku le nekoliko časa pazljivi; učitelj naj skuša, da vedno do konca poslušajo, kar se pa le ta čas zgodi, ako jim delaš reč prijetno. Naj lepši zgled v tej reči ti daje skerbna mati z dojenčkom, ki se ž njim igra. Glej, kako ljubeznjivo ji gleda mali ljubček v oči! Ljubezen uči mater, da zbuja v njem pazljivost, da jo

ohrani in vterjuje. Delaj tudi ti tako pri izreji, ter enako spomladnemu solcu zbučaj in oživljaj njih dušne moči! Da bodo pa še pazljivši, pokaži ali povej jim, kaj jim vse koristi ta pa uni nauk; sej je znano, da je vsakemu človeku potreba čez vse; le to se mu zdi prijetno, le na to pazi ter želi doseči, kar mu obeta korist in dobiček, vse drugo pa prezira. Na take in enake prikazni se opiraje, naj učitelj izreja in podučuje. Moti se pa vsak, kdor meni, da le nove reči pazljivost oživljajo. Tudi stare in že znane reči imajo ravno to moč, dokler vstrezajo pravi potrebi; sej je človek kruh rad vse dni svojega življenja. Novo ne mika ravno zato, ker je novo, ampak le duh se nadja novega plačila in dobička. Lepo pesem radi zopet slišimo, dasiravno smo jo prej že večkrat slišali; le takrat bi se je nasitili poslušati, ako bi jo zaporedoma prevečkrat slišali, pa ne zato, da bi nam ne ugajala, ampak zato, ker bi bila potrebna dušna moč za njo že preobilo nasitena. Preveč novega vtrudi duha, in ga raztresa. Srednja pot je zlata pot; le tisti, kateri staro primerno z novim združuje, ter tako rekoč staro ponavlja, budi in ohranjuje pazljivost. Pazljivost pa mora biti stanovitna, t. j. učenci morajo biti pri reči toliko časa pazljivi, dokler si vsega dobro ne zapomnijo. Se vé, da duha ne moreš prisiliti k reči, ampak le po modrem napeljevanji se to zgodi. Védi pa, da tudi tukaj vaja, kakor pri vsaki drugi reči, vse stori. Zato bodi le zadovoljen, ako je učenec spervega le eno minuto pazljiv (se vé, da reč ne sme biti posneta ali preučena); drugikrat se bode mudil pri reči, in se ne bo dolgočasil. Ako kaj kažeš ali popisuješ, napeljuj učence, da pri začetku pazijo le na eno znamenje, n. pr. pri cvetici, da je bela ali rudeča. Drugokrat pojdi dalje, in povej učencem, da cvetica tudi diši i. t. d. In tako postopaj dalje, vedno staro in znano na novo in neznano vezaje; potem takem je nauk za učence lahek in mikaven. Zna-biti, da si s podučevanjem že pri kraji, pa učenci bi še radi gledali, poslušali in si zapominjevali. Glej, le tako moreš prisiliti in privaditi učence, da so pri reči stanovitno pazljivi, ne pa le nekoliko časa, ali le poverhno. Védi, da poverhna reč je povsod škodljiva, posebno pa pri nauku. Ako učenci reči dobro ne umejo, jih ne mika, in je tudi v spominu ne obderžé, in tedaj se dragi, zlati čas, namesto dobro, pa le slabo porabljuje, in se trati na škodo mladini in učitelju.

(Dalje prih.)